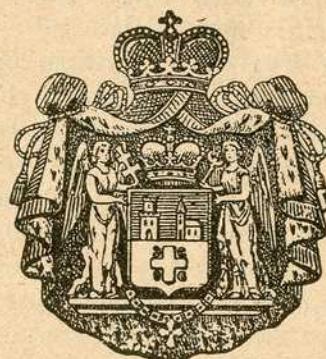

СРПСКИ СИОН

Год. X.

Број 43.

**НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.**

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

УРЕДНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 22. октобра 1900.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његово Високопреосвештенство господин епископ Пакрачки Мирон, благоизволео је рукоположити свршенога богослова Теодора Иванчевића дана 14. (27.) октобра о. г. за ђакона, а 15. (28.) октобра за презвитера.

Његово Високопреосвештенство господин епископ Горњо-Карловачки Михаило благоизволео је пароха Доњо-Врховинскога, јереја Ђуре Орлића одликовати црвеним појасом.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Учење св. апостола Павла и Јакова о оправдању.

(по Бартману).

— САВА ПЕТКОВИЋ —

(Наставак.)

Често се Христос тужио на такав начин јудејске побожности и жигосао оне, који га само уснама поштују, а срце је њихово далеко од њега (Мат. 15, 8), а сво-

јим ученицима одрицао царство небеско, ако њихова правда не буде већа него књижевника и фарисеја (Мат. 5, 20); показао им очевидни пример гаднога лицемерства (Лук. 18, 11—12) и учио их, да он не може левати своје ново вино у мехове старе (Мат. 19, 17.). Због таквог погрешног схватања суштине и значаја закона и дододило се, да су Јудеји одбили сва средства за оправдање, која им пружаше апостолска проповед.

Исто тако имађаху они и неправилну преставу о будућем Искупитељу — Месији. Идејална, натприродна престава о Њему, каква је забележена у свећеним списима Старога Завета, код познијих Јудеја сасвим је ишчезла. Схватајући буквально сва откривења, они су замишљали Месију као силнога јудејског ироја, који ће све народе својим жељезним скунтром смрвiti, Божji народ са истока и запада скупити и држати суд над непријатељима израиљским, чији ће свршетак бити вечна смрт. Како је са таким ишчекивањем нескладна била идеја о Спаситељу, који је трпео и умро! И учење о оправдању, које

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
С
К
А
Б
И
Л
И
О
Т
Е
К
А
почиваше на спасоносној смрти Христовој, а које се могло задобити само вером у Њега, дабогме да се криво схватало. Па и сама одабрана дванаесторица дуго се не могаху отрести тога погрешног схваташа, а очистили су се сасвим од њега, као што се види из св. књига, тек на Духове, приликом силаска Духа Светог на њих.

Међу тим, као што смо видели, Јудеји су прецењивали обредни закон Мојсијев. Основ томе лежао је у тесној свези закона са народношћу. Закон је упућивао потомка Аврамова не само на служење Јехови, него и на политичко уједињење његово. Тако се да разјаснити, откуда Израиљу она снага и жилавост у одбрани своје слободе противу околних народа; откуда му онако чврст отпор, којим је могао, и поред свих променљивих прилика, одржати своју карактеристичну индивидуалност. С правом је могао Јудеј гледати у своме закону гаранцију за свој опстанак, чврсти темељ своје народности. Није ни чудо онда, да је од закона очекивао како временито, тако и вечно спасење. Ово бркање националнога са религијозним, временитога са вечним беше с једне стране узроком величини и снази, али с друге опет и моћном препреком за улазак у хришћанство. Хришћанство са својим универзалним погледом на све народе и времена није имало ни места у ускоме оквиру Мојсејизма. Оно је оставило све земаљске наде и интересе, пошто је његов божанствени Оснивач збрисао све трагове светских смерова са речима: „Моје царство није од овога света“ (Јов. 18, 36).

Полемику противу јудејско-јудаистичке заблуде води Павао на негативан и позитиван начин. Он најпре показује шта закон не може, па онда каква му је сврха. Противу учења противника: да се сврха закона састоји у томе, да се човек вршењем дела законских пред Богом оправда — тврдио је Павао: „Οτι ἐξ ἑργῶν υἱοῦ οὐ δικαιοῦσεται πάσα σάρξ“ (Гал. 2, 16; Рим. 3, 20; Гал. 3, 4.). Павао дакле одриче закону моћ оправдања. Пита се: из каквих узрока? Леже ли они у човеку, или у самоме закону? Другим речима, да ли је снага човечја премалена, да изврши

потпуно закон, или је снага закона премалена, да оправда човека? За доказ, да из закона не иде оправдање, позива се апостол на искуство. Закон не оправдава, јер нема онога који чини добро (Рим. 3, 12). Што се тиче Језичника, којима апостол признаје природни закон написан у срцима њиховим (Рим. 2, 15), ту нису ни потребни докази.⁶ Језичници и незнабошци њему су конгруентне преставе. „Али имамо ли ми (Јудеји) какве предности?“ — пита он у Рим. 3, 9., пошто је доказао кривице и — као што вели Фарар.⁷ — „бичем ишибао дрскост Језичника“ (у Рим. 1, 18—32.). Одговор је одлучан: „не.“ „Јудеји и Грци су под грехом, као што стоји писано: оправдан није ни један, нема ни једнога, ко је разуман, и ни једнога, који тражи Бога; сви се уклонише и заједно неваљали посташе; нема га који чини добро, нема ни једнога циглог“ (Рим. 3, 9—13.). Све дакле да закон и има ту снагу, да истински оправдава, према искуству, које потврђује и Св. Писмо, нема тога који га извршава. Зато закон и баца проклетство на свакога ради престуна. Под законом дакле стојати значи исто то, што и под клетвом стојати, писано је је: проклатъ всѧк иже не превѣдетъ въ всѣхъ писанныхъ въ книзѣ закониѣй, такштворити ћ (Гал. 3, 10).

Сврха закона није оправдање и неоснована је тежња човека, да се делима законом оправда, јер да је дан закон, који може оживљавати, заиста би од закона била правда (Гал. 3, 21). Најдубљи основ за неподобност закона, да оправдава, лежи у крсој смрти Христовој. У њој апостол провиди Божју намеру, да нам покаже нов пут ка спасењу: веру у Христа а не закон, који није од вере (Гал. 3, 12), јер ако оправдање кроз закон долази, то Христос узалуд умре (Гал. 2, 21), то пропаде и вера (Рим. 4, 14). Сви дакле, који хоће законом да се оправдају изгубише Христома и отишаоше од благодати (Гал. 5, 4), напротив сви, који у Христа верују, оправдаје се у Њему од свега, одашта се не могло оправдати у закону Мојсијеву (Дел. ап. 13, 39). Па и сам апостол, који је по

⁶ Фарар је — Ж. ап. II. стр. 549.

⁷ Ibid. стр. 546.

рвности законској гонио цркву Божју (Филип. 3, 6) и по правди законској без мане био, отворено исповеда својим „светим“ Филипљанима, да сада држи све оно, што му беше добитак на штеху према преважном познању Христа Исуса Господа свог, ради којега је све напустио и све држи за трице (σκύβαλα), само да Христа добије (Фил. 3, 6—9). Па и патријарх Аврам, отац и узор праведника, није могао добити оправдање делима закона, јер ако се он делима оправдао има хвалу, али не у Бога (Рим. 4, 2).

То је дакле основна мисао, која се провлачи кроз све учење Павлово и која је наперена противу његових противника ѡудаиста. Она се да свести на ову реченицу: „Ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιοθέσται πᾶσα σάρξ ἐνώπιον αὐτοῦ (Θεοῦ) (Рим. 3, 25).

(Наставиће се)

О тајни причешћа и о свршавању Литургије.

Превео: Григорије А. Николић, парох Иришки.

(Наставак)

Одсек III.

О месту и времену свршавања литургије и о другим најглавнијим предметима, на које свештеници треба да обраћају особиту пажњу ради ваљанога њенога свршавања.

Из Оучн. Извѣстїја. О храмовима у опште, сталним и покретним. Какви треба да су антиминси у храму ради свршавања литургије, и о антиминсној губи. О покривачима престола. О свештеним сасудима, преко потребнима ради свршавања литургије, као на пример: чаши, дискосу, звездици и о ваздусима ради покривања св. дарова, такође о копљу, ложици и губи. О кадионици и благосиљању исте. О свештеним одеждама, у којима свештеници и ђакони треба да свршавају литургију. Јесу ли дужни свештеници обавезно, награђени надбдредницима, или камлавкама и т. сл. употребљавати их сваки пут при свршавању сваке литургије? О служебнику и о томе, може ли када свештеник свршити литургију без те књиге? О свећама, преко потребних при свршавању литургије. О послужитељима, који послужују у олтару при свршавању службе. О тако званом осврњењу цркве. Како треба да поступа свештеник, ако би црква била када осврњена којим год начином пре или после

великога входа? О црквама, осврњенима при нападају јеретика, незнабожаџа и т. сл.

§. 30. Тајна Евхаристије, као свршавање безкрвне жртве тела и крви Господње, ни под којим условом не може бити свршена друкчије но само у храму, освећеном надлежним и законитим начином, т. ј. или самим епархијалним Архијерејем, или по његовом благослову лицем, од њега опуномећеним, и под тешким грехом ни у каквом другом месту код нас не може бити свршена (Упореди Катих. о тајни причешћа). Изузетак од тога чине само покретни храмови, који ради свршавања литургије могу бити устројени и у појединим домовима, но и овде постављање иконостаса с покретним престолом и св. антимисом даје самим тим домовима карактер храмова, и бар у све време свршавања у њима литургије обраћа их у такве исте цркве, као и сталне храмове Божје (Упор. VI. Васељ. саб. пр. 31, Лаод. пр. 58).

§. 31. Уједно с тим таку исту преко потребну принадлежност ради свршавања литургије састављају код нас у садање време св. антиминси. Јер, ма да се по древном уставу и допушта свршавати литургију на престолу, освећеном од архијереја, без свакога антиминса (срав. у нашим и грчким Требништима чин великога или архијерејскога освећења храма), но од времена московскога сабора, који је држан за доба патријарха Јоакима 1675. године, заповеђено је код нас полагати антиминсе и на престолима освећеним самим архијерејем „ради несумњивости и видљиве доставерности о освећењу храма“. Само је тада одређено било, да у оним црквама, које освећују архијереји, могуће је полагати св. антиминсе без моштију светих, пошто се при архијерејском освећењу храма св. мошти положу архијерејем под самим престолом. У осталом и то правило у садање време никде се готово не испуњава, и без антиминса код нас у опште никада не бива литургија како у црквама, које су освећене од архијереја, тако исто и освећенима од простих свештеника (Упор. Историч. докматич. и таинств. изјаснене на литург. Москва 1856. г. стр. 97, 98).

Осим тога у антиминс обично ставља се губа, која се употребљава ради отирања дискоса после причешћа. Губа та назива се антиминсом, или губа илитон, пошто се она заједно с антиминсом умотава у илитон. (Учит.

Извѣст.). Губа та треба по преимућству да има вид круга; њу најбоље је да преуготови свештеник сам. С тога, купивши комад грчке губе најфиније, ваља да ју обреже у облику круга, покваси за тим чистом водом и метне под прес, а ако овога нема, у какву књигу да метне и притисне чим тешким. Извадивши је из преса или књиге треба само да окропи губу св. водом, и метне у св. антиминс, по обичају (Упор. церковное хозяйство пр. Јоанна Гижевскаго стр. 4). А тако исто треба да поступају свештеници, кад би се дододило, да оперу стару губу и опет да ју метну у антиминс, и т. слич.

§. 32. Што се тиче самога антиминса, то поред благослова и освећења архијерејскога, он не сме бити издеран, пун рупа, ма од чега да би се те рупе дододиле, од ватре ли или од старости или поцрњели тако, да се не би могло распознати изображења и писмена, које се на њему налазе. Не може се такође служити ни на антиминсу од писаћега папира.

Ако пак ко дрзне служити на антиминсу извешталом или папирном, то као презиратељ божанствених тајана, такав греши смртно и треба да подлегне суду архијерејскоме, а у крајњем случајевима шта више забрани и одлуччењу (Оучит. Извѣст.). Не дозвољава се такође црати стари антиминс или запрљани или крпiti издерани; свештеник, који скриви у томе, може бити такође лишен дужности (Крат. излож. Канонич. права Андрије Шагуне стр. 69), као нарушилац црквенога доброга реда.

Изузетак од тога може бити само у случају проливења св. крви на антиминс (Вид. ниже Одс. VI. чланак 2. §. 107.).

§. 33. Уз то на престолу мора бити једна срачица (од белога платна) и индитија (или горњи престолни покривач) којима се престо облачи од горе до саме земље; а сврх овога ставља се на престолу илитон од танкога и чистога платна или свилени, на којем се простире антиминс, величином такав исти као и антиминс или мало већи, но никако не мањи. Ове све ствари треба да буду такође чисте и читаве и не од рђаве материје, и ако која од њих овешта, то је треба одмах променити уз молитвословље које ју иде (Указ св. Синода 1769 г. днцембра 26. Упор. Инструкц. благоч. 1857 г. §. 4, 1). Тако исто, све мора бити чисто, читаво, уредно и пометено и чисто свуда у олтару и на св. престолу, да св. тајне не

буду презрене немаром, на што је свештеник дужан обраћати особиту пажњу (Оучит. Извѣст. Упор. ниже, Одс. VII, члан. 3. §. 149.).

§. 34. А на тај исти начин ради служења литургије заиста су неопходни: путир или чаша, дискос са звездом, и за њих три покривача: два мања за покривање чаше и дискоса одељено и један већи, названи аером или ваздухом, ради покривања обоих заједно.

Покривачи ти треба да су свагда од приличне материје и, као и друге црквене утвари треба да се држе у пристојној чистоти и целости. К већем ваздуху пришивају се две пантњике по крајевиу ради привезивања његова око врата свештеникова за време великога входа, кад служи без ђакона. А овамо треба да се односи и комадић чисте грчке губе, која се употребљава ради отирања чаше на жртвенику после употребљења св. дарева, и стога се она назива и „истиралном губом“. Она се обично чува у чаши на самом жртвенику (Извѣст. оучит.).

Осим чаше и дискоса при свршавању литургије употребљава се још копље, ложица и два тањирића: један с изображењем креста ради вађења агнеца из просфоре, а други с ликом Божје Матере и др.

Сви ти сасуди треба да су златни или сребрни или пак у крајњој потребни макар од олова. На сасудима начињенима од мједи, гвожђа или дрвета, а тако исто и на стакленима у нашој цркви у садање време служити позитивно се забрањује (Упор. Указъ Св. Синода, 26. дек. 1769 г. Но 8625). Копље уз то мора бити још оштро, незарђано и т. сл.

Стаклени се сасуди код нас забрањују у осталом не по узроку њихове неудобности ради свршавања тајне, јер у древна времена су се такође употребљавали, премда по преимућству у осталом од јеретика због особите чистоте и присталости тих сасуда (Епифан. Књига о ересахъ, ерење 34); но поглавито је незгодно те сасуде употребљавати због њихове трошности, усљед чега се врло често разбијају и на тај начин претстављају не мало опасности ради проливања крви Господње или просипања св. дарова (види Историческое догматическое... изъясненіе на литургию, 1856 год. стр. 91). А то исто ваља рећи и о сасудима дрвенима, који су се у прећашња времена употребљавали. У Троицкој Лаври у Ру-

сад се чувају такови сасуди дрвени, које је употребљавао преподобни Сергије Радонешки. Но то је било по невољи, због сиромаштва, а још више због тешкоће добављати сасуде златне или сребрне, и као посљедица невоље, али то, у нашем сретнијем времену не може служити основом. Не треба ни говорити о томе, да се тучани сасуди забрањују због особите њихове расположености на рђу, која, као што је познато, тако је опасна по здравље човечје (Упор. ниже, о причешћу и литургији. Одс. VIII, клинак 1. §. 153.).

§. 35. Тако исто неопходна је к служењу литургије кадионица, која се у току обичне литургије употребљава следећих пет пута: 1.) по свршетку проскомидије ради кађења звездице и ваздухова, и пред литургијом ради кађења цркве и свега народа; 2.) у време читања апостола; 3.) у време херувимске писме ради кађења иконостаса, цркве и народа, и ради кађења св. дарова пред почетком величага входа и после овога ради кађења величага ваздуха и св. дарова по постављању њиховом на престолу; 4.) на изрјадном ради кађења св. дарова и престола и 5.) пред свршетком литургије ради кађења св. дарова пред узимањем њиховим с престола и по преношењу натраг на жртвеник. Осим овога, ако се служи литургија саборно и буде два или више ђакона, то један или двојица од њих такође иду још с кадионицом пред св. Јеванђељем у време малога входа (Дополн. къ Учит. Извѣст.). Упореди: Прав. Св. Ап. 4).

Кадионицу могуће је благосиљати сваки пут тако исто, као и на проскомидији, т. ј. с молитвом: **Кадило Тѣбѣк приносимъ, Христе Боже...** Основ за то заиста се налази у некојим старинским служебницима јужноруским, у којима, на пр. о благосиљању кадионице пред апостолом, баш се говори: „А свештеник, десницом знаменујући, говори тихо кадилну молитву: **кадило тѣбѣк приносимъ**“, и т. д. (Упор. **Львовский слѣжебникъ 1666.** г. стр. 122, 134 на обор. и др.).

§. 36. Литургија никада не може бити свршена такође и без нарочитих свештених одежда како за свештеника, тако и за ђакона. Овамо се односе: 1.) за свештеника: стихар или подризник, епитрахиљ, наруквице, појас и фелон; 2.) за ђакона: стихар, наруквице и опар, који се на левом рамену у накрст носи.

Без тех одежда ни свештеник, ни ђакон не могу свршити литургије ни на који начин. А ако би се који свештеник решио поступати друкчије, то такови, ма да и сврши тајну, он, као преступник црквенога правила, греши смртно, и за своју дрскост мора подлећи суду архијерејском, и шта више казни одлучења и збацивања (Оучит. Извѣст. Упор. Симеона Солун. Епископу Пентапольскому Одговор 17). Изузатак од тога чине надбенденици, жезал или штака, камилавка, митра и т. слич., које се обично даје код нас за награду достојним свештенослужитељима. Ма да то и треба да буде увек међано при служењу лица, који имају право на то, но ако који свештеник стане служити и без тога, то ни мало не греши, особито у случају потребе, а тим више не ставља никакве препреке к свршавању тајне; јер одежде те не односе се к суштини литургије по закону црквеноме (Дополнение къ Учит. Извѣст.).

§. 37. Уједно с тим сваки свештеник, приступајући к свршавању литургије, дужан је заиста имати код себе служебник или књигу, у којој се садржи изложење једне или друге литургије по уставу црквономе. Говорити које молитве на памет у време свршавања литургије, по уставу црквономе, најстројије се забрањује. Па и то није без опасности само по себи, јер свештеник без књиге може се расејати и не знати, шта говори и шта чини, и на тај начин не само да може произвести неред при отправљању божанствене службе, него и присутне довести у забуну (Извѣст. оучит.).

§. 38. Уз то при свакој литургији мора бити макар четир или пет свећа: једна на престолу, једна на жртвенику, и две пред иконама (иконостаса) и једна на излажењу (у време малога и величага входа, и при читању Јеванђеља.* У особитој нужди могуће је у осталом служити и при две и шта више при једној свећи. Но ко дрзне свршити литургију без и једне свеће или кандила, тај греши и, као нарушитељ вековнога црквенога устава, греши тешко (Нов. Скриж. ч. 1. гл. IX.).

При том, осим свећа воштаних и кандила

* Код нас у време малога и величага входа иду пред свештеником ђаци с чирацима, а такође и при читању Јеванђеља ђаци стоје с чирацима пред дверима.

од јеља маслиновога, других свећа и. пр. ложаних и шта више од стеарина, или друге које масти код нас у цркви употребљавати никако се не дозвољава (Упор. Ап. прав. 3; VI. васељ. саб. 99.).

Осим тога у опште палити свеће на жртвенику и на престолу прописује се само свештенику или ђакону (Извѣст. очит.), и само на другим местима храма могу палити свеће црквењаци или послужитељи, и сви који желе верни. (Руков. къ изученію церк. устава, свештеника Михаиловскаго, 1871 г. стр. 164.)

§. 39. Најпосле у сваком олтару при свршавању литургије мора се налазити послужитељ (или црквењак) мушких пола. Ко од свештених стане послуживати сам себе, особито при свршавању литургије, тај презире божанствене тајне и Самога Христа, који је у њима, и ни у шта држи свету цркву, као невесту његову, образ којега у то време носи, а услед овога сам греши смртно. (Извѣст. очит.. упор. Никифор Испов. 15. Номок. у вел. Требни. А. Павлова, стр. 83—84).

§. 40. Уза све то сваки свештеник мора још памтити, да ако би када црква или престол у њој били осврњени проливањем крви човечје и. пр. у време боја или од каквог оружја или ручнога удара, тако исто од телесне какве нечистоће на патосу, или од изненадне у њојзи смрти човека и т. слич. то у свима тим случајевима свештеник не треба да служи у том храму, све дотле, док се онет не освети по обичају са архијерејским благословом. — Ко не обраћа на ово пажњу, тај греши смртно и мора подлећи одговорности пред судом црквеним (Упор. у Требнику: „Молитва, глаголемај во вход ф вх храмах, вх нема же слвчитељ чловѣкъ очиети нѣжно“). Такође Новая Скрижаль ч. IV, гл. XXIX, §§. 1, 2).

§. 41. Ако се показане околности догоде у оно време, кад се већ почне литургија, тада, ако то буде до великога входа, свештеник треба одмах да прекине богослужење, и, употребивши хлеб и вино, као благословено (но дакако још не као тело и крв Христову, јер они још нису освећени), нека се скине и изиђе из цркве, не свршивши службе. Но ако се што слично догоди после великога входа, то не треба прекидати литургије; но по окончању литургије свештеник

већ не треба више да служи у осврњеној цркви, док се онет не очисти и освети дотичним молитвама с благословом архијерејским. На тај исти начин свештеник не треба да служи у цркви, ако она буде осврњена од нападаја незнабожаца, или од насиља јеретика, или одпадника, или ако у њој буде погребен јавни јеретик или отпадник и т. слич. Онај, који служи у оваким приликама без благослова архијерејскога и обичнога освећења, смртно греши и подпада суду архијерејском (Упор. у Требнику: „Молитва на отврзеніе цркве, отъ јеретику ѿскверишас“). Нов. Скриж. ч. IV, глав. XXVIII, §. §. 1, 2). А овамо треба да се односе и осврњења, која наносе црквама лопови по случају краће, кад остављају нечистоће своје у цркви и т. слич.

(Наставиће се.)

Извештај епархијских власти Пакрачких.

Примили смо од славне епархијске канцеларије Пакрачке књигу, у којој су отштампани веома великом вредноћом и лепо приказани извештаји епархијских власти у Пакрацу, и то:

- A. Епархијсно Конзисторије,*
- B. Епархијског Административног Одбора,*
- В. Епархијског Школског Одбора.*

Извештаји су намењени у првом реду, па и поднесени, одржаној 17. (30.) октобра о. г. епархијској скупштини у Пакрацу, а обухватају радњу поменутих епархијских власти за време од 1892. до 1899.

Поступак славне епархијске управе Пакрачке са овим извештајима сваке хвале је вредан и свачијег признања достојан, тим више, што сути извештаји штампом учињени приступачнијима, како члановима епархијске скупштине тако и осталим епархијотима Пакрачке Епархије. Треба да се с њима упознају кругови и изван те епархије, без сумње, на првом месту баш читаоци овога листа. С тога ћемо из тих извештаја прештамнати нека места, која су општијег значаја.

У извештају Епархијске Конзисторије овако се говори:

О обдржавању вјероучења у чистоти својој.

У сврху обдржавања вјероучења посвећивала је епархијска конзисторија ова нарочиту пажњу катихизацији у свим школама, као првом и главном у томе средству,

У првом се реду настојало, да парохијско свештенство врши што тачније и боље катихетске дужности у основним школама. Усљед тога се ишло, првом за тим, да се радних катихета у основним школама може што потпуније надзирати. — Но надзор се тај могао вршити само преко окружних protопрезвитера. —

У ту сврху имају окружни protопрезвитери, да о црквеној визити подручних си црквених општина, а и сваком даном приликом посијете напосе и школе, и увјере се о стању вјеронауке, и о пронађеном да подносе, као што су и подносили, тачне извјештаје.

А да се protопрезвитерима омугући што поузданiji и прегледниji надзор, наложено је свештенству, да о предузиматом из вјеронауке градиву води посебни дневник „тједник“, налик на онај „тједник“, који је до недавна водило и учитељство истих школа о предузиматом цијелом научном градиву. —

Осим извјештаја окружних protопрезвитера о вјеронауци, добијала је епархијска конзисторија ова пригодице и пријаве земаљских власти о појединим недостацима исте, и свагда је сходне мјере предузимала, да се опажени недостаци одстране, те настава у вјери буде што тачнија и потпунија.

Било је и биће недостатака у катихизирању, а то поглавито са слаба и непотпуна надзора. Надзор тај наиме није одређен, а још мање уређен каковима законским наређењима, него је повјерено више по обичају, и по крајњој потреби окружним protопрезвитерима, да га они врше, и то, не као посебну дужност, него као нешто узгредно уз надзор над црквеним општинама и свештенством.

Како посебну дужност налагати то protопрезвитерима није могуће, јер зато њима недостаје трошка, а нарочито времена с тога, што су protопрезвитери, у првом реду пароси, а код нас још по незгоди нашој и сви до једнога без protопрезвитерскога, а двојица и без икаквога капелана.

И тако они једва да доспију једаред годишње обићи подручне им црквене општине, па ни тада не могу од куће подуже избивати без уштуба по парохијску, а и школску дужност своје парохије. Потписана је покушала, да се protопрезвитерима осигура ма подвоз, кад би ишли надгледати школе, но ни то се

није могло постићи. Ваљан сталан и стручан надзор битни је услов и јамство за ваљан рад и успјех на пољу сваком, па и вјеронаучне наставе. Зато се помањкање његово и осјећа тешко а то тим теже у данашњим приликама, где се покомунаљењем наших школа сав утјецај наш на наставу школску свео искључиво на вјеронауку. Осјећајући то тако, обратила се епархијска конзисторија ова способном представком на свети Архијерејски Синод наш, као врховну област цркве наше, да Он благоизволи решити питање надзора вјеронауке у основним, а и средњим и овима сличним школама и уредити најмудрије, да настава не трпи штете. А међутим до решења питања тога остају и на даље окружни protопрезвитери једини контролни за вјеронауку органи, као и до сада.

На темељу извјештаја protопрезвитерских опажени недостаци у вршењу вјеронаучне дужности не терете само свештеника, него они потјечу и из неприлика, које сметају тачном и савјесном вршењу дужности катихетске.

Међу неприликама ван свештеника самога, које сметају вршењу катихетске дужности, истаки је епархијској конзисторији овој као врло важну и тијешку: оскудицу парохијскога свештенства. Због тога мора да по двије, а кадшто и три парохије служи један па још и старији и немоћнији свештеник, а знамо, како су нам парохије по гдје гдје растрешене, а са путем понајвише незгодним. А уз то знамо и то, да се данас множе школе на све стране, и да су ријетке парохије, које немају по двије, три, а и више школа, а у више и удаљених мјеста. Празне парохије наше, а богословија без богослова наших, велика је невоља наша, о чему ће бити изложено ниже у извјешћу овоме, где буде ријеч о оскудици у парохијском свештенству. Због растрешености парохија заузимала се потписана, да се школске општине заокруже гдјешто по православне повољније, и да се на тај начин олакша свештенству долазак у школу, даље се потписана заузимала код надлежних световних власти, и да се рђави путеви колико толико поправе и пролазнима учине, а исто тако, да се православни учитељ намјести над оним школама, које на то иколико наслова имају, да свештеник у случају запријеке има у учитељу замјеника у катихизацији.

Бољи у вјеронауци успјех отештавају много

и садањи дosta неподесни уџбеници; но ти ће по свој прилици бити ускоро замијењени с бољима, те ће с те стране бити за бољи успјех вишег сигурности. А док се и посебни наставни план из вјеронауке не уреди, повјерила је потписана једном окружном protопрезвитеру, да према садањем плану сачини распоред наставнога градива по сатима за цијелу годину, и то колико се више буде дало посебни распоред за школе у сједишту парохије, а посебни за школе ван сједишта, у које не може свјештеник увијек доспјети и крај најбоље воље.

Осим тога је потписана сваком даном приликом, а нарочито у наредбама и ријешењима својима на закључке новозаведених свештенничких сабора свагда наглашавала и на душу стављала свештенству што савесније вршење катихетске дужности у школи, и у даним случајевима давала упутства свештенству и свраћала му пажњу на оно, што нарочите пажње, труда и рада заслужује.

И тако потписана, и ако свесна, да је у предмету катихизације школске младежи чинила што се могло и дало, мора признати, да ипак успјех у вјеронауци, као што је стајао до сада, тако ће стајати и одсада поглавито до ревности и добре воље свјештеника, као катихета, особито у приликама, као што су наше. —

(Наставиће се.)

Дописи.

Српске (Камералне) Моравице. (Освећење храма) Дне 1. (14.) октобра о. г. свршен је у Срп. Моравицама чин освећења новоподигнутог храма Божјег, архијерејем горњо-карловачким, впреосвештеним господином *Михаилом*, уз асистенцију: мјесног свјештеника Владимира Дујића,protoјереја Адама Муждеке, о. Германа Бошковића, о. Јове Наранџића и јереја Гедеона Вурдеље.

У очи тога дана кренуо се впреосв. господин Михаило из Плашког, а народ га је уз пут са представницима политичких области сретао поздравима и испраћао бурним „живио!“ У самим чак Српским Моравицама скupио се многи народ на жељезничкој станици, жељан да види свога впреосв. Владику, да види и поздрави. Српски и земаљски барјаци вили су се од жељезничке станице до у самом мјесту; прангије су се најтешаје, да надвичу крјепко и громко „живио!“,

што је истицало из стотине грла, стотине пуних и одушевљених груди српских, а сребрени глас звона разлио се с бријега по долини као бујица, која нас је све преплавила, занијела.

Пред славолуком дочекао је мјесни свештеник впреосв. господина епископа Михаила с лијепим, одушевљеним и искреним поздравом у име народа свога.

То вече свршено је бденије у новом храму, а послије тога дочекан је впреосв. господин епископ са мјесном и околном интелигенцијом на вечеру код мјесног свештеника, где је и коначио.

Сутра дан од полак осам сати па до близу два сата послије подне трајао је св. чин освећења са св. литурђијом. Храм је био дунком пун, и за цијело то вријеме народ је мирно, пажљиво и жељно мотрио и слушао све. И спољашњошћу и унутрашњошћу својом, која му се из очију читала и одсејивала, народ је показао, да је дубоко пројман поштовањем према светињи и Архијереју свом. Тајанственој тишини, што је за цијело вријеме св. чин освећења и св. литурђије трајала, привило се и проткало је хамонично и љупко појање српског црквено-пјевачког друштва из Загреба. А кад је впреосв. господин епископ изговорио своју једру очинску поуку дјеци духовној својој, у којој им је уз остало изнисио значај св. храма, прилике, које су негда у Срп. Моравицама биле, а које су данас; кад им је на срце ставио светињу хришћанску и српску: народ је био ганут, што поносом са свога заиста дивног храма, што радошћу, где види и слуша у средини својој свога св. Владику, што са мукотрпне, али јуначке прошлости својих отаца, а што са згодним изразима дотакнутих у срцу жицама радосница.

При таком одушевљењу, при радости, што смо је свуд око себе гледали и осећали, при узвишености архијерејске службе и складном пјенију, нијесмо ни осетили, да смо већ неких шест сати у храму.

У полак три сата отишло се на „банкет“, што су га честити Моравчани спремили у почаст свому Архијереју. Ту се одушевљеном народу пружила прилика, да дада израза своме поштовању и вичим непомућеном високом уважењу впреосвештеног госп. епископа Михаила, те је послије здравица впреосв. госп. епископа Његовом Величанству, Премилостивом нашем цару и краљу, преузв. госп. Бану и срп. цркв. општини мора-

вичкој, све, што се осјећало подобно, да дâ израз своме одушевљењу, наздрављало, без разлике звања и положаја впреосв. г. епископу свому Михаилу.

То вече био је позван впреосв. господин епископ код предсједника цркв. општине, Владимира Петровића на вечеру, којом му је приликом крстio сина у знак одликовања за пожртвовање око подизања новог храма, а сутрадан кренуо се уз пратњу и поздрављање за Плашки.

Нека је хвала и част Његовом Високопреосве-штенству, Господину епископу Михаилу, што је присуством својим учинио онаку радост Србима Моравчанима; нека је част Моравчанима, што нијесу жалили труда ни материјалних жртава са своје стране, да уз припомоћ вис. владе подигну, онако красан храм, нека им је хвала на онако дивном, искреном и одушевљеном дочеку, а in primis предсједнику црквене општине Моравичке, мјесном свештенству и учитељу, а тако исто и кр. кот. престојнику врбовском. Сагријешили би да не споменемо и не мале заслуге упокојенога пароха моравичког *Николе Јакшића*, око подизања св. храма у Моравицима. Не дочека с нама готово дјело нам заједничко, али за то нека му је и хвала и слава на трудима његовим око тога дела положеним.

B.

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Карловачкој.

(Његова Светост) преузвишени господин, патријарх *Георгије* благоизволео је удостојити умировљенога гимназијскога управитеља г. *Стевана Лазића* својом високом посетом и честитати му седамдесетгодишњицу рођен дана.

(Школски Савет) одржао је своју седницу дана 19. октобра о. г. под председништвом Његове Светости.

(Седнице архиђијецезалних епархијских власти). У прошли уторак одржана је, под високим председништвом Његове Светости, седница Архиђијецезалне Конзијорије, а у четвртак седница Архиђијецезалног Епархијског Школског Одбора. Седница Административног Одбора није се могла одржати, јер позвани у седницу чланови нису дошли.

(Патронат Карловачке Гимназије). Седница патроната Српске Православне Велике Гимназије

Карловачке одржана је прошлога уторника после подне, под високим председништвом Његове Светости.

(Радња Будимских епархијских власти.) II. Административни одбор у седници својој, држаној истога дана под истим високим председништвом, решио је, осим осталих, и ове предмете: Известиће се црквене општине у Борјаду, Маишу, Св. Андрији, да су добиле државне припомоћи свака по 200 круна. — Ради получења исте припомоћи препоручиће се високом министарству црквене општине у Печвару, Бану, Рац-Мечци, Д. Адоњу, В. Будимиру и Срг. Гарчину. — Публиковаће се одлука всл. Саборског Одбора, донесена услед утока уложених против овостраних решења у предмету распуста црквено-општинског заступства у Б. Калаву, потврде разреза црквене општина у Мохачу за о. г. и нормирања плате јереја Е. Ч. као пароха Острогонско Вацког. — Поднеће се всл. Саборском Одбору са препоруком на уважење молбе цркв. општина у Кишфалуби и Шумберку ради получења односно повишења припомоћи из јерархијског фонда. — Одобрена је организација црквене општине у Шароку, и избор Ј. Ј. за председника и Дра Т. А. за одборника у Мухачу. — Одобрени су закупни уговори врху под закуп издатих парохијских односно црквених земаља у Лапчугу, Вилању и Д. Сечују, и уговор врху под закуп издатог новог парохијског дома у Шиклошу. — Наредиће се поново окружним протопрезвитерима, да о годишњим визитацијама имају строго извидити, како подручно свештенство плаћа порез на некретнине, које у име своје парохијске плате ужива. — Узето је на знање државе ванредних скupштинских седница у М. Б. П. и М. — Известиће се јереј J. Г. у К., да му је всл. Саборски Одбор дозволио, да свој дуг у свештеничко-удовичко мировински фонд може до 15. октобра о. г. уплатити. — Известиће се грчка општина у П., да је у смислу одлуке всл. Саборског Одбора и она дужна плаћати саборске трошкове и верозаконски принос, пошто је то и пре све до 1890. г. плаћала и пошто је и она уведена у изборни ред за српски прав. нар. црквени сабор. — Разаслаће се подручним општинама извештај о стању срп. народ. цркв. фондова и заклада за г. 1899. — Известиће црквене општине у Срп. Т. и Б., да всл. Саборски Одбор није удовољио молби њиховој у погледу подарања припомоћи из јерархијског фонда, јер свака већ ужива одатле по 400 круна. — Разаслаће се подручним општинама и свештениству Шематизам митропотије Карловачке за г. 1900. Узето је на знање, да је подјунанско вѣдѣни

нанске жупаније послало оврхом укупљени дуг саборских трошкова и верозаконских приноса од општине у Б. и Д. Н. у износу од 165 круна 74 фил., и да је тај повац благајни срп. нар. цркв. фондова едаслан. — Пожурена су поджупанска звања у Бп., П. и Ст. Б., да мољењу оврху ради укупљана дуга верозаконског приноса и саборских трошкова што пре и безусловно спроведу. — Вратиће се односним општина и свештеницима поштанске предатнице, којима доказаше, да су дуг свој у име саборских трошкова и верозаконског приноса односно у свештеничко-удовичко мировински фонд намирили. — Известиће се црквена општина у Шилешу, да она и не дuguје саборских трошкова, већ верозаконских приноса и да одбор овај није властан тражену оврху обуставити. — Узет је на знање извештај среског предстојника у П., да је црквено-општинску благајну у Б. К. именованоме управном одбору предао. — Одређена је истрага у Вильјану услед пријаве пароха јереја И. Б., и у Д. Ф., услед пријаве А. С. и Ј. Т. и у Срп. Ковину у предмету наводно несавесног руковања црквено-општинским иметком. — Дато је упутство црквеној општини у Р. А. у предмету продаје заједничке куће у С. — Узета је на знање спроведена колаудација оправака на цркви у Б. и накнадно је дозвољена оправка и портанској зиду. — Издаће се пуномоћ Ј. П-у у Д. Адоњу, да може из тамошње штедионице подићи 300 круна црквеног новца на оправку парохијског дома. — Одређен је члан овога одбора јереј Ц. М. у Д., да у Л. спроведе организацију црквеној општине. — Упућен је М. К. у Б., да потраживање своје на општини правовољано и веродостојно докаже. — Упућен је црквени одбор у Ланчугу, да опћинским дужницима зајам откаже или пуниларно осигура. — Узете су на знање припреме општине у Д. С. у предмету градње новог парохијског дома, те је у ту сврху дозвољено подизање вајма од 3000 круна и утрошене 2000 круна општинског новца. — Подељен је укор первоћи црквеној општине у Д. С. због не-пристојног и увредљивог начина писања претпостављеним властима. — Упућена је општина у Б., да пароху свом плату редовно издаје позвана је на изјаснење, зашто то неће да чини и онда, када има поваца. — Дозвољен је куп $7\frac{1}{2}$ ланаца земље општине у Л. и промена парохијске куће са једном другом кућом уз наплату своте од 1000 круна. — Узет је на знање рад управног одбора у Б. К. — Дато је упутство црквеној општини у Борјаду за држање скопштинске седнице у предмету одобрења стarih рачуна. — Поднеће се призив Ј. С. из М.

уложени на всл. Саборски Одбор противу овдашњег решења у предмету потврде новосачињеног разреза за прошлу годину. — Вратиће се протести црквеној општине у Б. М. и Л. против обнове тамошње скопштине као непадлежном месту поднесени. — Одобрени су рачуни црквеној општине у Острогону, Качфами, Шешти, Рац Мечци, Св. Андреји, Сигетвару за г. 1899., у Кечкемету за г. 1898—9. — Саопштиће се ради изјаснења примедбе црквеној општини у Срп. Т. на рачун од г. 1899.

(Радња Архиједезалних епархијских власти).

I. Административни Одбор, у седници својој од 11. (24.) септембра о. г., решио је, осим осталих, и ове предмете: — Известиће се всл. Саборски Одбор, да је поступљено према његовој одлуци у предмету истеривања дужних улога и годишњих прилога од подручних свештеника за свештенички удовички мировински фонд. — Провиђен је клаузулом одобрења уговор манастира Бешенова, којим је купио односно земљиште од И. М. из Прњавора Бешенова. — Молба манастира Бешенова у предмету размене свога односног земљишта са земљиштем Ј. Пр. из М. уступиће се всл. Саборском Одбору на падежно више званичење. — Поводом пријаве, учињене о незаконитости и неурядности у црквеној општини Беочинској, као и поводом учињених приговора јер. Г. Ж. против избора председника и потпредседника, изаслан је тамо овоодборски члан Л. О. да у погледу ових приговора извиде учини и према потреби и поступи, по изједату му упутству, а пријављене незаконитости и неурядности отклони. — Наређена је поново истрага у црквеној општини у Г. — Узета је са одобрењем на знање обнова $\frac{1}{3}$ скопштинара у црквеној општини Сурчишкој. — Учитељ у М. одбијен је са потраживањем својим, да му црквена општина исплати појачку награду, пошто је закључком црквеној скопштине доказано, да је исти учитељ од дужности црквеног појца разрешен, а за црквеног појца друга особа изабрана. — Одобрена је у начелу под наведеним условима размена односног земљишта између црквеној општине у Доњем Товарнику и К. М. тамошњег становника. — Одобрен је закључак црквеној скопштине у Ердевику у погледу подизања црквеног короша под стављеним условима. Поводом закључка иак, у предмету продаје црквено-општинске куће политичкој општини за цену од 12.000 К., позвана је црквена општина, да овамо извести, е да ли та општина има свој парохијски дом или не, јер у случају да га нема, не може се продаја упитне куће одобрити, пошто би се иста за парохијски дом употребити

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Молба. — Закључак црквеној општине у Мирковцима у предмету обнове $\frac{1}{2}$ црквеног одбора узет је с одобрењем на знање. — Уток М. М. и другова против избора $\frac{1}{3}$ скупштинара у црквеној општини Сурчинској издат је тамошњем местном црквеном одбору на решење у свом делокругу. — С разлога, што § 13. и 14. II. одс. прев. краљ. решкрипта од 10. августа 1868. г. изрично између осталога прописује, да су од активног и пасивног права избора искључени они, који су због таквог злочинства осуђени, без обзира на то, да ли су за њих казнене последице путем грађанских власти престале или не, позивом још и на 52 § II. одс. истога решкрипта, по коме је Ђ. Ј. својим почињеним злочинством изгубио својство, од кога је сам избор зависио, дакле и способност за обнашање одборничке и туторске части, — искључен је Ђ. Ј. из чланства црквеног одбора одбора и са туторског звања свргнут. — Одређена је истрага против председника црквеној општине у II. — Молба црквеној општине у Сурдуку, којом моли припомоћ од Петроварадинске имовне општине, с топлом препоруком доставити истој Петроварадинској општини на уважење. — Препоручиће се Његовој Светости, преузвишеном господину патријарху Георгију, ради препоруке високој кр. зем. влади а ради поделења потпоре из земаљских приноса молбе црквених општина у Гор. Товарнику у сврху оправка цркве; у Шуљму за исплату подузимача градње парохијског дома, у Маринцима за набавку црквених утвари; у Трпињи за градњу парохијског дома, у Старим и Новим Бановцима за оправак цркве. — Одобрени су рачуни црквених општина, и то: у Баношту црквени од 1899.; у Бечмену црквено-општински за од 1898.; у Бешки црквено-општински од 1894. и 1895.; у Дол. Товарнику црквени и парохијални од 1898.; у Чортановцима црквени и парохијални од 1898. — Закључак црквеној скupштине у Боботи, којим је установљен кључ за распред парохијала на више година, укинут је с разлога тога, што се један и исти кључ за распоред парохијала не може на више година установљавати, јер се сваке године потребе мењају, као што се и материјално стање и број брачних парова мења, а и с разлога тога, што се члановима скupштине и одбора, који услед обнове скupштине и одбора за такове буду изабрани, тиме одузима право, према постојећим приликама установљивати прорачун парохијални. — Поводом приговора пароха у Боботи против тога, да црквена скupштина није у прорачуну вотирала ни новчића за оправак парохијског дома, који нити одговара

прописима решкриптуалним, нити је у реду и оправан у постојећем делу свом, наложено је истој општини, да има у прорачун за г. 1891. уврстити потребну своту у сврху оправка парохијског дома, јер ће у противном случају овај одбор то учинити, и према потреби изменити распорезани кључ, који буде установљен, или ће приморати исту општину, да дотле плаћа своме пароху примерну станарину, док не буде парохијски дом уређен према решкриптуалним прописима. — Распоред парохијала у црквеној општини Јамени није одобрен, јер се не може дозволити, да се ма и најмањи износ на душе распореже. — По конзисторијалном фишку поднесени нацрт основног писма упэк. Александра Јовановића из Н. Карловаца, доставиће се црквеној скupштини у Н. К. на усвојење, те да пошто исти нацрт буде усвојен састави односно основно писмо у Заводно-гласна примерка и поднесе ради одобрења овом одбору, уз прилог дотичног скupштинског закључка.

II. Конзисторија, у седници својој од 12. (25). септембра о. г. решила је, између осталих, и ове предмете: — Узето је на знање расположење Његове Светости, преузвишенога господина патријарха српског Георгија, по којем је благоизволео уважити молбу односно оставку досадањег настојајеља манастира Беочина протосинђела дра Георгија Летића и од управе тога манастира га разрешити, те за настојајеља тога манастира поставити архимандрита Кувеждинског Димитрија Бранковића, за настојајеља манастира Кувеждина архимандрита Хоповског Георгија Марјановића, а за настојајеља манастира Хопова протосинђела и професора Богословије Илариона Зеремског; с тим у свези узето је на знање и високо расположење Његове Светости да се предаја тих манастира споменутим новопостављеним настојајељима спроведе; и напослетку узети су на знање и извештaji дотичних изасланика о спроведеној већ предаји тој. — Протопрезвитерско звање у В. пријављује, да је кр. котарска област у В. на парохијско звање у Бршадину управљеним својим дописом одредила, „да се сљедбеник назаренске секте Ж. Ђ. у православно гробље као Хришћани по обреду православне цркве сахранити има, јер је наводно исти de facto припадник православне цркве, то му умишљено пристајање уз назаренску секту није могло избрисати св. крст, дочим се у постојећој високовладној наредби од 15. децембра 1893. бр. 8940 и допуни од 12. новембра 1895. бр. 12.200 имаде подразумевати, да се имаду сахрањивати на за мртво рођену и пре крштења преминулу децу определеном делу општинског гробља они

назарени, који нису примили крста, а не назарени, који су фактично припадници Хришћанства“, услед чега моли исто проповедничко звање, да се код вис. кр. зем. владе исходи, да кр. котар. области више тога не чине, да се у местима, где постоје гробља за мртворођену и пре крштења преминула децу, такова гробља за назарене ограде и засебним пролазом снабде, а где не постоје, да се оснују. У свези с тим пак, саопштава парохијско звање у Љ. да је кр. кот. област у М. поводом пријаве, да су некоји назарени своје мртве у православно гробље сахранили, издала путем општинског поглаварства строгу наредбу, да се то више на додати, дочим прекршиће није казнила. По прочиташњу ових пријава буде одлучено: пре него што би се кед кр. земаљске владе у овом предмету какви кораци учинили, — умолити св. Архијерејски Синод, да у надонуцу своје овопредметне узвишене одлуке од 29. марта 1899, а с обзиром на разлоге у споменутом допису кр. кот. области у В. наведене, овој конзисторији разјаснити изволи, да ли се сви припадници назаренске секте, без обзира јесу ли пре тога у православној вери крштени били или не, имаду у смислу постојећих високовладиних наредаба у дотичном делу општег гробља сахрањивати, али само они, који нису били крштени, те да ли се они припадници назаренске секте, који су пре отпада свога православној цркви припадали, имаду и на даље православним Хришћанима, али заблуделим сматрати, и као такови после своје смрти у православна гробља по обреду православне цркве сахрањивати, пошто због отпада свога од православне вере нису параком од православне вере и цркве одлучени ни из матица њених прописано бри сани. Поводом пријаве пароха у Т. да су назарени М. и М. Л. у православној цркви крштено дете своје, без свештеника и опела у православно гробље сахранити дали, упућено је парохијско звање у Т., да дотичне родитеље назарене пријави надлежној кр. жупанијској области, да их иста својим путем и начином примерно казни; пароха пак јереја М. П. позвати, да споменуто дете накнадно опоји; односно спомен му учини у колико је то до сада прошетено учинити. — Одређена је истрага против умирољевог пароха јереја Ђ. М. — Поводом пријаве пароха Чепинског, јереја Ј. М., по којој та мошња српска православна школска деца у Љ. разреду комуналне школе, где је Србин учитељ, морају, по најлоту кр. жупанијског школског надзорника, поздрављати у школи прво са „Хваљен Иисус“, а за тим са „Помоз Бог“, те на молбу истога пароха,

да Конзисторија својим путем и начином исходи, да, зарад слоге и умирења, школска деца у школи никаквим поздравом не поздрављају, решено је: уз приклоп поменуте пријаве јереја Ј. М. умолити вис. кр. зем. владу, да својим путем и начином сходну одредбу издати изволи, да и ради слоге и умирења у опшој школи у Чепину сваки поздрав у опште изостави, пошто за употребу његову и нема никаквог прописа: — Замољена је Његова Светост, да благонизволи по конзисторији препоручене молбе свештеника и свештеничких удова, за получење помоћи из земаљских приноса с топлом препоруком Њег. Преузвишености Бану за уважење доставити. — Осим ових, решени су многи дисциплинарни предмети, а донесено је 7. бракоразводних пресуда, од којих 6 гласе на развод, а 1. на одржавање брака. —

(Српска женска учитељска школа у Гор. Карловцу.) Управа ове школе јавља: Дне 23. новембра (б. дец.) о. г. јесте дан, када је ова учитељска школа пре двадесет и пет (25) година свечано отворена. Учитељски збор као и школска омладина хоће да тај дан достојно прославе. Толико за сада за претходно јавно знање, а посебни позиви са програмом светковине биће благовремено достављени свима онима, који су у каквом год духовном сродству са овим заводом или који су познати као пријатељи српске просвете.

(† Јереј Живојин Милић) умирољени парох Сокански, преминуо је у Вршцу, у 83 години свога живота. Покојник је био од најстаријих свештеника, Вршачке Дијецезе, а ревно и верно је свештениковао 56 година и пре 5 година био умирољен. Лака му земља и вѣчна памѧт!

У Србији

(Академија Наука.) Као што је утврђено, на пролеће почеће се зидати лепа зграда за Академију Наука у Кнез Михаиловој улици у Београду.

(Женска Учитељска Школа.) У Београду је отворен први разред Женске Учитељске Школе. Ове године примиће се 30 ученица, које ће се издржавати о свом трошку. У ову школу примиће се ученице, које су свршиле најмање четири разреда гимназије. Ученице које нису телесно здраве, које немају слуха и гласа за певање, не могу бити примљене у ову школу.

(Правничко Друштво на Великој Школи). Правничко Друштво на Великој Школи приступило је прикупљању правних обичаја српског народа, те је за ту цељ штампало и упутива чуvenог српског

правника дра Валтазара Богишића, која је за наше прилике у неколико прерадио г. дра Драг. Мијушковић члан касационога суда и професор Велике Школе. Оно је та упутства већ разаслало свима оним људима у народу, за које је мислило, да ће га својски потпомоћи у овом послу. Ако ко од пријатеља овога друштва случајно није добио поменута упутства, а хтео би радити нека се за иста обрати Правничкоме Друштву на Великој Школи и оно ће му их одмах послати. По овим упутствима већ је послало свој рад г. Владимир Николић, учитељ из Сопота, округа Пиротског, што му може само на част служити.

Разне белешке.

(Педесетогодишњица Ришке епархије). У Риги су 1. и 2. окт. прославили педесетогодишњицу оснивања православне Ришке епархије. У Балтичком проморју православље је у народу било још у XII. столећу, али у току времена оно је тамо угашено. Када су 1836. г. уредили Ришко намесништво у Пековској епархији, било је тамо 1237 православних душа у 19 парохија. У г. 1850, када су основали самосталну Ришку епархију, било је у њој 146.185 православних у 117 парохија; данас има у православној Ришкој епархији 272.219 православних душа у 196 парохија.

(† Др. Фридрих Макс Милер). Чувени и славни учењак лингвиста и санскритиста Макс Милер рођен 1823., 6. децембра, у Десави, умро је 15. (28.) октобра о. г. у Оксфорду у Енглеској. Био је најуваженији учењак међу компаративним филологизама. Био је и филозоф. Позната је и чувена она његова реч у побијању Дарвинове-Хекелове теорије о постанку човека од животиње, да је „говор Рубикон, преко којега ни једна животиња није прешла“.

СЕТИМО СЕ ШКОЛСКОГ „ФОНДА СВ. САВЕ“

Г. парох Иршки јереј Григорије А. Николић као прилог фонду Св. Саве скупио је приликом венчања г. Радована Зековића са гђом Евом, кћерком Митра Милошевића, грађанина Иришкога, 15 К., а приложише: Н. Н. 1. К. 20 фил.; по 1 К. Ђура Самарџија, Лазар Милошевић, Митар Милошевић, Сава

Милошевић, Др. Јауш, Митар Клаваговић, Фердо Обелић, Светозар Мирковић, Андрија Дугошевић, Стеван Ђурђевић, Илија Чаржић, Теодор Јојкић, Н. Н.; по 20 филира: Пера Ибровић, Шандор Воларовић, Лазар Прокић и гђца Видосава Јојкић.

Од администрације.

Молимо и. н. претплатнике, да нам подмире дужну претплату, нарочито молимо славне црквене општине, да нам подмире, како дужне претплате тако и пристојбе за стечајеве и огласе, те да нам не чине послу и трошка, што га сносимо, неједаред постражујући од њих своје тражбине. Ако је чекања и чекамо, али је време да се наши дужници сете своје дужности, јер у противном бићемо приморани судским путем затражити своје право.

Нове књиге.

Србија у сликама. Фотографски снимци професора Ђ. М. Станојевића. Г. свеска. Штампарија Павловића и Стојановића. Београд. У овој свесци има 16. слика; и то: Шумадинка. Горњачка клисура. Манастир Раваница. Водопад „Рипаљка“. Брестовачка Бања. Ужички град. Ручак у околини Ниша. Пироћанин. Сеоска црква у источној Србији. Лозница. Сеоска кућа у крајини. Сахат кула у Врању. Краљево купатило (у брест. бањи). Петничка пећина и Улаз у Мајдан (Кучајна). Слике су веома лепе, штампарска израда тако исто.

Одбрана у ствари градње нове Српске Велике Гимназије Новосадске. Написао Владимир Николић архитект. Карловци. Срп. Манастирска Штампарија 1900. Стр. 26. — Ово је одговор г. Николића на чланак у 122. броју „Браника“, који је имао бити одговор на прву броштуру г. Николића: „Мало светlostи у ствари градње нове Срп. Вел. Гимназије Новосадске“, коју смо у своје време регистровали.

Изашао је из штампе и може се добити код управе Српске вел. гимназије у Новом Саду

ХРИШЋАНСКИ КАТИХИЗИС

ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

за средње школе

саставио

Михаило Миловановић

јеромонах, гимн. катихета.

Садржи $5\frac{3}{4}$ таб. средње 8°, цена му је 80 потура.

НАУКА О БОГОСЛУЖЕЊУ ПРАВОСЛ. ЦРКВЕ
или
ПРАВОСЛАВНА ЛИТУРГИКА

составио Александар Живановић, прав. свећеник, кр. проф.
одобрена одлуком св. Архијерејског Синода Ми-
трополије Карловачке, — може се добити код
управе Срп. Мар. Штампарије по 1 К. 20 д.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Аб С.О. 1382. зап. ех 1900.

158 2-3

О ГЛАС.

Српски православни народно-црквени саборски одбор као управа срп. нар. цркв. фондова и заклада у Карловцима овим обзнањује, да ће се дне 19. новембра (2. децембра) 1900. у 11. сати пре подне у канцеларији народно-црквеног тајништва у Карловцима уз прорачунску грађевну своту од 234.225 круна 96 потура и од 6.818 круна 76 потура за рушење старе зграде укупно 241.044 круне 72 потуре одржати офертица минуендо-лицитација ради издавања градње срп. нар. цркв. здања за средишња автономна звања и саборницу у Карловцима.

Општи и специјални грађевни услови у овом предмету као и грађевни планови и предрачуни могу се видети такођер у горе поменутој капеларији.

Они, који намеравају при минуендо-лицитацији учествовати, дужни су своје запечаћене оферте понуде као и у име жаобине 5% прорачунске своте или 12.052 круне у готовом новцу или у државним папирима исте вредности у руке саборским одбром изасланих поверилика положити.

У Карловцима 29. септембра (12. октобра) 1900. године.

Председништво.

срп. прав. нар. цркв. саборског одбора.

Аб С. О. 6074/1425 ех 1900.

3-3 155

СТЕЧАЈ

Ради попуњења упражњеног места другог књигојоће код срп. нар. цркв. фондова и заклада у Карловцима расписује се стечај са годишњом платом од 2400 круна и станарином од 400 круна.

На ово место могу компетовати Срби православне вере, а ваља да исказују осем тога да имају потпуну формалну квалификацију за књиговођу још нарочито и то, да су у порезно-финансијској струци потпуно искусни.

Молитељи имају односним исправама (о вери и народности, теоретском оснособљењу, о до-садању служби и владању) спаљевене молбенице

своје најдаље до 1. децембра 1900. по нов. к. потписаном председништву поднети.

У Карловцима 2. (15) октобра 1900 године.

Председништво

срп. прав. нар. цркв. саборског одбора.

К. 714. ех 1900.

156 3-3

СТЕЧАЈ.

Ради сталног попоњења упражњеног места системизованог парохијског помоћника у Вел. Кикинди с платом за сада од 1840 круна годишње и сесијом земље у нарави расписује се овим стечај с пријавним роком код епархијске конзисторије Темишварске путем надлежних представљених власти до 12/25. новембра 1900 г.

У Темишвару 5/18. октобра 1900. године.

Никанор
епископ.

Број 861. К. д. 494 ех 1900.

154 3-3

СТЕЧАЈ.

На парохију у Г. Михољцу VI. плаћевнога разреда.

Молитељи имају своје прописано инструјиране молбенице надлежнијем путем поднијети епархијској конзисторији овој до 14/27. Новембра 1900.

Из сједнице Епархијске Консисторије.

У Пакрацу 26. Септембра (9. Октобра) 1900.

Епархијска Консисторија Пакрачка.

Бр. 38. 1900. СТЕЧАЈ. 157 2-2

Услед одиса високог кр. угарског министарства просвете бр. 44860/900 овим се расписује стечај на стипендије из добр. грађанске закладе блажи. Јована Остојић и супруге Терезије Зозуки то:

I једна стипендија за ученика средњи занатлијских школа (közep iportanaka) годишње 600 кр.

II једна стипендија, за ученика трговачке академије (kereskedelmi академија) годишње 800 круна

III и једна стипендија за ученика средњих школа док је у месту свом родитеља или старатеља годишње 200 круна, ван места својих родитеља или старатеља годишње 500 круна а слушаоца академије или свеучилишта годишње 800 круна.

Ако на прве две стручне занатлијске или трговачку стипендију добро квалификованих компетената неби се пријавило, на тај случај и ове две стипендије подарити ће се ученицима средњих школа или академије и свеучилишта.

Првенство имају на све три стипендије у

првом реду суботички сродници са завештатељима, у другом реду сродници ван Суботице у трећем реду Суботички синови а напослетку Срби православне вероисповести ма из ког краја Аустро Угарске монахије са добним успехом у школским наукама.

Проситељи своје молбенице спађене са крштеним писмом, сведоцбом о свршеним школским наукама, лечничким изказом о стању здравља и развитку тела, сведоцбом о материјалним стању својих родитеља и сродници и са право ваљаном сведоцбом средства најдуже до 1/14 новембра текуће 1900 године подписаном нек поднесу.

У Суботици 1900 октобра 8/21.

Стеван Манојловић
управитељ добр. Остојићеве закладе.

ДРУГИ ОГЛАСИ

СТЕВА ПИСАРЕВИЋ

само свештеничког одела кројач

Дунавска ул. бр. 20. НОВИ САД Дунавска ул. бр. 20.

Част ми је пречасној г. г. свештеницима до повољног знања ставити и моју радиону препоручити у којој се само за српско свештенство одело израђује сваковрсно, камилавки од чое и кадифе имадем готови. За свако парче, које се у мојој радиони изради гарантујем, да мора бити правилно израђено, и добро да стоји.

Цене су умерене, мустре на углед шаљем франко. — Јављам и. н. муштеријама, да никог нисам овластио, да у моје име прима поручбине. С тога ваља непосредно ради порудбине, управо мени обратити се. 159 1—5

НА ЗНАЊЕ!

Част ми је славним српско-православним црквеним општинама и пречасним г. г. свештеницима учиго јавити, да сам моју

ТРГОВИНИ СРПСКИХ ЦРКВЕНИХ УТВАРИ

у кући г. Ђорђа Ивковића у Дунавској улици у близини новосадског гр. судбеног стола смештио.

Најглавнија задаћа ће ми бити, да моје и. н. муштерије са најизврснијом робом, крај солидне послуге и најумереније цене, што боље задовољим.

Начело је моје, да и. н. публику са незнатном ценом ове или оне робе, не обманујем, као што то, на жалост, чине несрпске трговине ове струке, него ми је као Србину — цељ, да са савесним и поштеним руковањем трговине своје, себи и радњи својој извођем поверење и симпатију како код славних српских православних општина, тако и код пречасних г. г. свештеника и српске публике, те из разлога ових, молим, да ме са поверењем својим припомогну, да тежњу ову своју што пре постигнем; па сам уједно слободан на неколико од главније робе, које на стоваришту у богатом избору имадем, уговорити и најтоплије препоручити, као на пр.:

Одејда (светих), Одејда (приних), Неба, Литија, Црквених барјака, Стихара, Крупа венчаница, Евагелија, Крестова ручних, Крестова за трапезу Риница, Кадионица, Свећеника (чирака), Путира, Завеса, Кандила, Дискоса, Лажница, Конја, Школских барјака, Пјетохлебница, Кивота, Полелеја, Дуилира, Сасуде за св. причести болници, Сасуде за крштење деце, Сасуде за миропомазање, Свечарских икона, Целивача икона, Простирача.

Све иконе наших светаца, рађене масном бојом и слободном руком на платну, лиму и дрвету за иконостасе и целивање; икона руских, којаних од бакра и гвожђа, позлаћених и посеребрених; илјадница израђених по чисто српско-православном типу и велики избор историчних слика од најбољих вештачка те струке.

Уједно се препоручујем славним српско-православним црквено-школским општинама за израду СВИХ ПОЗЛАТАРСКИХ ПОСЛОВА; као: целокупног иконостаса и Христових гробова, а већ постојеће иконостасе, иконе, окове на св. Еванђелијама примам и израђујем као ново.

За преч. г. г. свештенике доње и горње халјине, шешире, ћелепунше, појасеве, монторосе, камилавке и папакамилавке.

На захтевање шаљем обавештаваје и различите мустре, а код већих послова на појив поднашајем сваковрсне мустре, робу, цртеже и предрачуна на углед и избор лично, о своме трошку, без да је дотичан обвезан трговину учинити.

Поруке обављам брзо и тачно, јер ми је стовариште спађено са свима горенаведеним предметима. Ја се као Србин надам, да је ближији своје своме, него да се потпомажу туђа и страна слична подузећа, па у толико пре и са већим пожртвовањем изиђи ћу свакој мојој поштованој муштерији на сусрет и задовољићу је у сваком погледу. Молећи за штоване поруџбине и повеље јесам

С особитим поштовањем

НИКОЛА ИВКОВИЋ
НОВИ САД

АНДРИЈА БАЛАШИЋ КРОЈАЧ

СВЕШТЕНИЧКОГА, ЦИВИЛНОГА И ВОЈНИЧКОГА ОДЕЛА

НОВИ САД, — ЂУРЧИНСКА УЛИЦА, БРОЈ 29. — НОВИ САД.

ВЕЛИКА РАДИОНИЦА, ОД ПОТПУНО САВРШЕНОГА СТРУЧЊАКА.

Нуз моју досадању радњу, примио сам од госпође Васиљевске, свештеничкога одела радионицу, и исту сам спојио са мојом радњом.

Јамчим свакоме од гг. свештеника да је моја израда ванредна. Нисам досада жалио велика труда да себе потпуно усавршим у кроју и изради свештеничкога одела, — исто сам тако и материјалне жртве поднео, само да горе наведено постигнем.

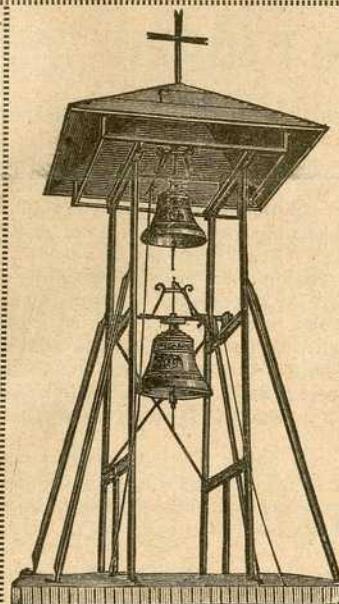
Стојим у свези и повлачим робу **ИЗ ПРВИХ ТВОРНИЦА (ФАБРИКА)** и то: ванредна Доублина (немачка роба), Адрије, Гамгарна, Листера чиста и пикетирана, Палмастона, Тојкина, Первијена.

СВУ РОБУ ПОВЛАЧИМ ЗА ГТОВ НОВАЦ, и у стању сам са ванредним добром робом и јефтиним ценама пречасну г.г. свештенике послужити.

Молим за поштоване посете и наруџбине, а стојим пречасној г.г. свештеницима на услуги и свако писмено обавештење дати. Са особитим поштовањем

134 5-12

АНДРИЈА БАЛАШИЋ свештеничког одела кројач.

**ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА**

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШVARУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, прошићено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по воли и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама првијена звона, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звono од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торону слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На милинарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом милинарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке неделе на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједици бројеви 20 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламије шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловције. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 12 филира од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.